

Sygn. akt III AUa 965/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Rodak

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

SSA Lucyna Guderska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 maja 2017 r. w Ł.

sprawy **M. K. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 24 maja 2016 r. sygn. akt IV U 802/15

uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzająca go decyzje organu rentowego

i sprawę przekazuje Zakładowi (...) II Oddziałowi w Ł. do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt: III AUa 965/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.07.2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ustalił M. K. (1) wysokość emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS na kwotę 2.162,57zł i podjął jej wypłatę od 1.06.2015r., tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

W odwołaniu od tej decyzji M. K. (1) wniósł o jej uchylenie podnosząc, że wysokość emerytury ustalona w decyzji z dnia 10 czerwca 2015r. jest dla niego korzystniejsza a organ rentowy w żaden sposób nie wyjaśnił przyczyny tej różnicy. Zdaniem odwołującego się wątpliwości budzi wysokość przyjętych przez ZUS składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego.

Zaskarżonym wyrokiem z 24 maja 2016r. Sąd Okręgowy w Sieradzu zmienił powyższą decyzję i ustalił wysokość emerytury M. K. (1) od 1 czerwca 2015r. na kwotę 2.348,44zł wyliczoną przy zastosowaniu art. 26 i 183 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Nadto Sąd zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującego się kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd I instancji ustalił, że wyrokiem z dnia 29.04.2015r. w sprawie IV U 31/15 Sąd Okręgowy w Sieradzu przyznał M. K. (1), urodzonemu (...), prawo do emerytury od dnia 5 grudnia 2014r., na podstawie art. 184 ustawy emerytalno – rentowej.

Decyzją z 10.06.2015r. organ rentowy, wykonując powyższy wyrok, przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 5.12.2014r., tj. od daty określonej w wyroku. Wysokość świadczenia obliczona: na podstawie art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyniosła 2.125,89zł, na podstawie art. 26 tej ustawy – 2.386,19zł, zaś na podstawie art. 183 – 2.332,13zł. Wypłata świadczenia została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

W dniu 22.06.2015r. ubezpieczony złożył wniosek o podjęcie wypłaty emerytury, i przeliczenie dalszego trwania życia, załączając świadectwo pracy z 16.06.2015r.

W uwzględnieniu powyższego wniosku organ rentowy decyzją z dnia 28.07.2015r. ustalił M. K. (1) wysokość emerytury i podjął jej wypłatę od 1.06.2015r., tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Wysokość świadczenia obliczona zgodnie z art. 53 wyniosła – 2.168,64zł, na podstawie art. 26 – 2.162,57zł, na podstawie art. 183 – 2.163,79zł.

W toku postępowania odwoławczego Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu rachunkowości, którego zadaniem było po zapoznaniu się z aktami sprawy, aktami rentowymi, przeliczenie wysokości emerytury wnioskodawcy od 1.06.2015r., w oparciu o art. 25, art. 26, art. 183, art. 53 ustawy emerytalnej w najkorzystniejszym wariantcie.

Biegły K. G. w opinii z 17.09.2015r. ustalił, że odwołujący w okresie zatrudnienia pracował:

1. nauka w zawodzie od 01.09.1970r. - 31.01.1972r. i otrzymywał wynagrodzenie:1971r. - 1.520,00 (380zł. x 4 m-ce); płaca przeciętna wynosiła 28.296,00zł, wskaźnik 5,37%, 1972r. - 450,00 (1 m-c);

2. (...) Zakłady (...) od 17.04.1972r. do 30.04.1973r. - nie udokumentowano wynagrodzeń;

1972r. – wynagrodzenie wynosiło - 8.466,67zł wg wynagr. minimalnego od 17.04. + 450 zł, płaca przeciętna 30.108,00zł; wskaźnik – 29,62%,

3. Gminna Spółdzielnia (...) Z. od 06.05.1973r. do 31.05.1978r. wynagrodzenia nie udokumentowano, wyliczenie wg najniższego wynagrodzenia

1973r. - 9.638,71zł., min. wynagr., płaca przeciętna - 33.576zł, wskaźnik 28,71%,

od 23.04.1974 -13.04.1976- służba wojskowa

1974r. - 3.733,33zł. (do 22.04.), płaca przeciętna - 38.220zł, wskaźnik - 9,77%

1975r. - 1976r. – wynagrodzenie - 10.280zł od 14.04 – 31.12 płaca przeciętna – 51.372zł, wskaźnik – 20,01%,

1977r. – wynagrodzenie - 16.000,00zł, płaca przeciętna – 55.152zł, wskaźnik – 29,01%, 1978r. – wynagrodzenie – 18.400,00zł, płaca przeciętna – 58.644zł, wskaźnik – 31,38%,

4. (...) w P. od 1.06.1978r. do 31.05.1982r. – wynagrodzenia nie udokumentowano i przyjęto wg minimalnego wynagrodzenia:

1979r. – 20.800zł, płaca przeciętna – 63.924zł, wskaźnik – 32,54%, 1980r. – 24.00zł, płaca przeciętna – 72.480zł, wskaźnik – 33,11%, 1981r. – 28.800zł, płaca przeciętna – 92.268zł, wskaźnik – 31,21%,

5. (...) R. od 3.06.1982r. do 31.10.1983r.:

1982r. – 87.827zł plus najniższe od 31.05. – 16.500zł, to wynagrodzenie – 104.327zł, płaca przeciętna – 139.572zł, wskaźnik – 74,75%,

1983r. – 132.231zł (do 31.10.);

6. (...) P. od 2.11.1983r. do 31.01.1993r.

1983r. – od 2.11. – 23.725zł plus 132.231zł =155.956zł.

1984r. - 245.744zł, płaca przeciętna - 202.056zł, wskaźnik - 121,62%,

1985r. - 299.515,00zł, płaca przeciętna - 240.060zł, wskaźnik - 124,77%,

1986r. - 311.935,00zł, płaca przeciętna - 289.140zł, wskaźnik - 107,88%,

1987r. - 418.877,00zł, płaca przeciętna - 350.208zł, wskaźnik - 119,61%,

1988r. - 692.708,00zł, płaca przeciętna - 637.080zł, wskaźnik - 108,73%,

1989r. - 2.662.168,00zł, płaca przeciętna - 2.481.096zł, wskaźnik - 107,30%,

1990r. - 13.390.377,00zł, płaca przeciętna - 12.355.644zł, wskaźnik - 108,37%,

1991r. - 19.857.227,00zł, płaca przeciętna - 21.240.000zł, wskaźnik- 93,49%,

1992r. - 27.196.000,00zł, płaca przeciętna - 35.220.000zł, wskaźnik - 77,22%,

1993r. - 23.500.000,00zł, płaca przeciętna - 47.940.000zł, wskaźnik - 49,02%.

7. Piekarnia (...) i J. J. S. gm. R. od 01.02.1993r. do 12.07.1996r. - wynagrodzenie nie udokumentowane - przyjęto wg najniższego wynagrodzenia,

1996r. - 2.987zł, 10.476,00zł, wskaźnik - 28,51%,

8. renta inwalidzka - od 08.07.1997 - 31.08.1999

9. 24.09.1999 - 11.07.2000r. - bezrobotny, zasiłek

1999r. (od 02.10. do 31.12.) - 1.454,00zł, płaca przeciętna – 20.480,88zł, wskaźnik – 0,71%,

2000r. (od 01.01. do 11.07.) - 3.198,00zł,

10. (...) umowa zlecenia, od 12.07.2000 - 30.11.2000

Umowa zlecenia (odprowadzanie składek emerytalno – rentowych do ZUS) 2000r. (od 12.07. do 30.11.) - 4.475,68zł,

11. 06.12.2000 -15.03.2001 r. - bezrobotny - zasiłek dla bezrobotnych,

2000r. (od 07.12. do 31.12.) - 446,70zł,

2001r. (od 01.01. do 26.02.) - 1.000,70 zł,

Razem 2000r. - 8.120,48zł, płaca przeciętna - 23.085,72zł, wskaźnik - 35,18%

12. PPHU (...) - umowa zlecenia, od 16.03.2001 - 30.06.2001 - odprowadzano składki do ZUS 2001r. (od 16.03. do 30.06.) -2.690,50 zł,

13. P.P.H.U (...) - umowa zlecenia (odprowadzano składki emerytalno rentowe),

01.07.2001 - 30.11.2001, 21.08.2002 - 31.12.2002, 12.07.2004 - 15.04.2005, 01.06.2005 - 31.08.2005r., 2001 r. - 5.562,91zł, 2002r. - 4.152,84zł., 2004r. - 4.775,97zł., 2005r. - 5.790,00zł., (3.215,00 zł k.55 plik V + 2.575,00 zł k.56, plik V),

14. 14.12.2001 - 31.12.2001 - zaświadczenie jako bezrobotny, od 01.01.2002r. do 20.08.2002r. - bezrobotny, 08.01.2003r. - 02.05.2003r. - bezrobotny,

2001r. (od 14.12. do 31.12.) - 343,30 zł,

Razem 2001r. - 9.597,41zł, płaca przeciętna - 24.742,20zł, wskaźnik - 38,79%,

2002r. (od 01.01. do 28.02.) - 4.386,10zł, Razem 2002r. - 8.538,14zł, płaca przeciętna - 25.598,52zł, wskaźnik - 33,36%, 2003r. (od 08.01. do 02.05.) - 2.311,90zł.

15. PPHU (...) Spółka (...). P. - d 09.07.2003 - 31.12.2003r., od 01.09.2005 - 31.10.2014

2003r. od 09.07.2003r. do 31.12.2003r. - 5.281,50zł.,

2003r. razem 7.593,40 (2.311,90 + 5.281,50), płaca przeciętna - 26.417,64zł., wskaźnik - 28,74%,

2004r. - 4.775,97zł., płaca przeciętna - 27.474,84zł, wskaźnik - 17,38%,

2005r. - od 1.09.2005 - 31.12.2005 - 4.746,84zł, razem 10.536,84zł. (5.790,00+4.746,84) 28.563,48zł., wskaźnik - 36,89%

2006r. - 3.981,84zł., płaca przeciętna - 29.726,76zł, wskaźnik - 47,03%

2007r. 15.249,84zł., płaca przeciętna - 32.292,36zł, wskaźnik - 47,22%

2008r. 23.085,44zł., płaca przeciętna - 35.326,56zł, wskaźnik 65,35%

2009r. 23.883,20zł., płaca przeciętna - 37.235,52zł, wskaźnik - 64,14%

2010r. - 23.883,20zł., płaca przeciętna 36.699,76zł, wskaźnik - 61,71%

2011r. - 22.523,40zł. płaca przeciętna - 40.794,24zł, wskaźnik - 55,21%

2012r. - 23.684,98zł, płaca przeciętna - 42.260,04zł, wskaźnik - 56,05%

2013r. - 23.694,40zł., płaca przeciętna - 43.800,72zł wskaźnik - 54,10%

2014r. - 19.918,40 do 31.10, płaca przeciętna - 45.401,52zł, wskaźnik - 43,87%.

Najkorzystniejszy (...) kapitału początkowego z okresu do 31.12.1998r., tj. z lat 1983 - 1992 wynosi 105,88% (tj. (...),78: 10). Jednakże organ rentowy przyjął do wyliczenia kapitału początkowego okres korzystniejszy z 8 lat, tj. 1984 - 1991 ze wskaźnikiem 111,47%. Do wyliczenia kapitału początkowego uwzględniono (...) wynoszący 111,47% przy uwzględnieniu 25 lat, 1 m-c, 3 dni, tj. 301 m-cy okresów składkowych oraz 1 rok, 6 m-cy, 12 dni okresów nieskładkowych, tj. 18 m-cy. Ponadto w związku z nabyciem prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej do udowodnionych okresów składkowych doliczono okres 79 m-cy równy różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym wynoszącym 67 lat a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę wynoszącym 60 lat i 5 miesięcy. Tak wyliczony ostatnią decyzją z dnia 07.07.2015r. kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r. wynosi 168.558,50zł wg kalkulatora organu rentowego. Kapitał po waloryzacji dokonanej przez organ rentowy i według jego danych wynosi na dzień 01.06.2015r., tj. od m-ca, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, kwotę 489.306,23zł. Zwaloryzowany kapitał

początkowy oraz zwaloryzowane składki na ubezpieczenie społeczne opłacone po dniu 31.12.1998r., które według wyliczeń organu rentowego na dzień 01.06.2015r. wynosiły 66.257,67zł, stanowią podstawę obliczenia emerytury ustalonej według przepisów art. 24 - 26 ustawy emerytalnej.

Decyzją z dnia 28.07.2015r. organ rentowy obliczył wysokość emerytury M. K. (1) od dnia 1.06.2015r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia oraz wskaźnik podstawy z najkorzystniejszych 20 lat z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1982 - 1993, 2006 - 2013 wynoszący 81,67%. Do wyliczenia wysokości emerytury przyjęto okresy: składkowe wynoszące 39 lat, 4 m-ce, 3 dni, tj. 472 m-ce, nieskładkowe wynoszące 2 lata, 6 dni, tj. 24 m-ce. Obliczenie wysokości emerytury zgodnie z art. 53 ustawy - podstawa wymiaru emerytury wynosi 2.606,85zł, tj. (...) 81,67% pomnożony przez obowiązującą w 2014r. kwotę bazową 3.191,93zł. Wysokość emerytury wyliczonej zgodnie z art. 53 ustawy wynosi 2.168,64zł. Wysokość emerytury naliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej wynosi 2.162,57zł. Obliczona wysokość emerytury zgodnie z art. 183 ustawy wobec osiągnięcia wieku emerytalnego w 2014r. wynosi: 20% emerytury obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy, tj. 433,73zł. Łączna emerytura wynosi 2.163,79zł. 80% emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy, tj. 1.730,06zł.

Zgodnie z art. 95 ustawy bardziej korzystna jest emerytura ustalona według art. 53 ustawy emerytalnej w wysokości 2.168,64zł. Według art. 183 ustawy emerytalnej wynosi 2.163,79zł.

Wysokość emerytury M. K. (1) w najkorzystniejszym wariantcie wynosi 2.168,64 zł.

Sąd podkreślił, że biegły w wyliczeniach wysokości emerytury wnioskodawcy opierał się na danych organu rentowego znajdujących się w aktach ZUS. Zmiany w wysokości zaewidencjonowanych składek i kapitału początkowego wynikają z waloryzacji, jaka dokonywana była w czerwcu 2015r. oraz zmniejszenie zwaloryzowanej wartości kapitału początkowego ustalonego na 01.01.1999r. z uwagi między innymi na to, że zmianie uległ okres dodany zgodnie z art. 185 powołanej ustawy, tj. zmniejszenie się z 84 miesięcy przy decyzji przyznania prawa do emerytury do 79 miesięcy przy decyzji podejmującej wypłatę emerytury. W przedmiocie dotyczącym średniego dalszego trwania życia, to wynika on z Komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego i wynosił 256,40 miesięcy na dzień osiągnięcia obniżonego wieku emerytalnego (M. P z 2014r., poz. 245), natomiast na dzień 1 czerwca 2015r. wynosił 256,90 miesięcy (M. P z 2015r., poz. 296). W przypadku wnioskodawcy korzystniejsze jest to na dzień osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszące 256,40 miesięcy. Najbardziej korzystna emerytura, poza tą wynikającą z art. 53, która służy tylko do wyliczenia wysokości świadczenia z art. 183, jest emerytura wyliczona zgodnie z tym art. w wysokości 2.163,79zł.

Sąd wskazał, że biegła z zakresu rachunkowości J. K. dokonała przeliczenia wysokości emerytury wnioskodawcy od 1.06.2015r. w oparciu o art. 25, art. 26, art. 183, art. 53 ustawy emerytalnej w najkorzystniejszym wariantcie, uwzględniając zarzuty odwołującego oraz w oparciu o zastosowanie do zaewidencjonowanych na koncie odwołującego składek, jak i kapitału początkowego waloryzacji kwartalnej za rok 2014, a także z wykorzystaniem tablic trwania życia obowiązujących w dniu, w którym M. K. osiągnął stosowny wiek emerytalny. Przeliczenie odnośnie decyzji z dnia 10.06.2015r. – art. 53 – okres składkowy 38 lat, 9 miesięcy, 16 dni – 465 miesięcy, okres nieskładkowy - 2 lata , 6 dni – 24 miesiące. (...) 81,67%, kwota bazowa – 3191,93zł, podstawa wymiaru – 2606,85zł., wysokość emerytury wynosi: 24% (...)93=766,06z., (465 m-cy x 1,3%) (...),85=1313,33zł, (24 x 0,7%/12x2606,85=36,50zł; razem 2115,89zł. Art. 26 – kwota składki zaewidencjonowanej na koncie – 69866,14zł., kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego- 541951,90zł., średnie dalsze trwanie życia (60 lat Komunikat GUS z 26.03.2014r. dla wniosków od 1.04.2014 – 31.03.2015 – 256,40 m-cy, emerytura ((...),14+ (...),90)/256,40=2386,19zł. Art. 183 – 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53, 80% emerytury obliczonej na podst. art. 26, razem 2332,13zł.

Sąd I instancji stwierdził, że emerytura wyliczona na podstawie art. 53 wynosi 2.115,89zł, na podstawie art. 26 wynosi 2.386,19zł, natomiast na podstawie art.183 wynosi 2.332,13zł. Wysokość wyliczonej emerytury na podst. art. 53, art. 26 i art. 183 jest zgodna z decyzją ZUS tzn. najkorzystniejszą wysokością emerytury jest wysokość ustalona na podst. art. 26 - kwota: 2.386,19zł. Jednak z uwagi na trwający stosunek pracy ubezpieczonego emerytura została zawieszona.

Wysokość emerytury po rozwiązaniu stosunku pracy przez ubezpieczonego i podjęciu wypłaty świadczenia, tj. od 1.06.2015r. (decyzja z 28.07.2015r.) wynosi: art. 53 – okres składkowy 39 lat, 4 miesiące i 7 dni – 472 m-

ce, okres nieskładkowy 2 lata, 6 dni – 24 m-ce, (...) 81,67%, kwota bazowa – 3191,93zł, podstawa wymiaru – 2606,85zł, wysokość świadczenia wynosi: $24\% \times 3191,93 = 766,06\text{zł}$, $(472\text{m-cy} \times 1,3\%) / 12 \times 2606,85 = 1332,97\text{zł}$, $(24 \times 0,7\%) / 12 \times 2606,85 = 36,50\text{zł}$; razem 2168,64zł; art. 26 – kwota składki zaewidencjonowana na koncie – 66257,67zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 489306,23zł, średnie dalsze trwanie życia (60 lat 6 m-cy - Komunikat GUS z 26.03.2015r. – dla wniosków od 1.04.2015 – 31.03.2016) – 256,90m-cy, emerytura ((...),67+ (...),23)/256,90+ 2162,57zł; art. 183 – 20% emerytury obliczonej na podst. art. 53 – 433,73zł, 80% emerytury obliczonej na podst. art. 26 – 1730,06zł - razem – 2163,79zł.

Sąd wskazał, że wyliczenia są zgodne z decyzją ZUS - najkorzystniejszym wariantem dla ubezpieczonego jest emerytura wyliczona zgodnie z art. 183 - tj. 2.163,79zł.

Wyliczenia wysokości kapitału początkowego uwzględnionego w decyzji z 10.06.2015r. – kwota bazowa - 1220,89zł., wwp - 111,47%, podstawa wymiaru ($1220,89 \times 111,47\%$) = 1360,93zł. Wiek emerytalny - 67 lat, faktyczny wiek przejścia na emeryturę - 60 lat, tj. od dnia 5.12.2014r., różnica 7 lat, tj. 84m-ce. Współczynnik proporcjonalny - 79,15%, okresy składkowe (301 m-cy + 84 m-ce) = 385 m-cy, okresy nieskładkowe - 18 m-cy. Kapitał początkowy wynosi - 70 094,65zł.

$24\% \times$ kwota bazowa 1220,89 = 293,01zł., średnie dalsze trwanie życia - 209 m-cy. 293,01 ($24\% \times 1220,89$) $\times 79,15\% = 231,92\text{zł.}$, ($385 \text{ m-cy} \times 1,3\%$) / $12 \times 1360,93 = 567,64\text{zł.}$ ($18 \text{ m-cy} \times 0,7\%$) / $12 \times 1360,93 = 14,29\text{zł.}$; razem = 813,85zł. Wysokość kapitału początkowego wynosi $813,85 \times 209 \text{ m-cy} = 170 094,65\text{zł.}$

Wysokość kapitału początkowego uwzględnionego w decyzji z **18.07.2015r.** Kwota bazowa – 1220,89zł., wwpw – 11,47%, podstawa wymiaru ($1220,89 \times 11,47\%$) = 1360,93zł., wiek emerytalny – 67 lat, faktyczny wiek przejścia na emeryturę – 60 lat 5 miesięcy, tj. od dnia 1.06.2015r., różnica 6 lat 7 miesięcy, tj. 79 m-cy art. 185. Współczynnik proporcjonalny – 79,15%. Okresy składkowe (301m-cy+79 m-cy) = 380m-cy, okresy nieskładkowe – 18 m-cy. Kapitał początkowy – 168558,50zł. $24\% \times$ kwota bazowa 1220,89 = 293,01zł., Ś. dalsze trwanie życia – 209 m-cy, 293,01 ($24\% \times 1220,89$) $\times 79,15\% = 231,92\text{zł.}$, ($380 \text{ m-cy} \times 1,3\%$) / $12 \times 1360,93 = 560,29\text{zł.}$ ($18 \text{ m-cy} \times 0,7\%$) / $12 \times 1360,93 = 14,29\text{zł.}$, Razem $806,50 \times 209 \text{ m-cy} = 168 558,50$.

Obniżenie wysokości kapitału początkowego wynika ze zmniejszenia się różnicy o której mowa w art. 185 tzn. różnicy między wiekiem emerytalnym a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę - z 84 m-cy do 79 m-cy. Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 541.951,90zł z decyzji z 10.06.2015r. Obliczona została z uwzględnieniem wskaźnika za IV kwartał 2014r. Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 489.306,23 zł. Powyższe wysokości zwaloryzowanego kapitału początkowego są zgodne z decyzjami ZUS w której kapitał początkowy jest waloryzowany rocznie.

Stosując waloryzację kwartalną za 2014r. kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 537.057,45 zł. Uwzględniając taką wysokość zwaloryzowanego kapitału początkowego (przy pozostałych składnikach niezmiennych), najkorzystniejszą wysokością emerytury jest kwota wyliczona zgodnie z art. 26, tj. 2.348,44zł.

W ocenie Sądu Okręgowego opinia biegłej z zakresu rachunkowości J. K. jest fachowa, logiczna i brak podstaw, by odmówić opinii waloru dowodowego. Biegła dokonała wyliczenia emerytury wnioskodawcy po rozwiązaniu stosunku pracy przez ubezpieczonego oraz podjęcia wypłaty, tj. 1.06.2015r. i ustaliła na podstawie art. 53 ustawy emerytalno – rentowej, że emeryturę odwołującego w wysokości 2.168,64zł., na podstawie art. 26 w wysokości 2.316,57zł., na podstawie art. 183 w wysokości 2.163,79zł. Dokonała także wyliczenia świadczenia w oparciu o art. 26, art. 183, stosując waloryzację kwartalną za rok 2014 i w tym przypadku najkorzystniejszą wysokością świadczenia jest kwota wyliczona zgodnie z art. 26, tj. 2.348,44zł.

Zdaniem tego Sądu opinia biegłego K. G. jest mało przekonująca i niepełna. Biegły ten błędnie bowiem przyjął, że zwaloryzowany kapitał początkowy oraz zwaloryzowane składki na ubezpieczenie społeczne opłacone po dniu 31.12.1998r., które według wyliczeń organu rentowego na dzień 1.06.2015r. wynosiły 66.257,67zł i stanowią podstawę obliczenia emerytury ustalonej według przepisów art. 24 – 26 ustawy emerytalnej. Nadto biegły nie dokonał wyliczenia

emerytury w oparciu o zastosowanie do zaewidencjonowanych na koncie odwołującego składek, jak i kapitału początkowego z waloryzacji kwartalnej za rok 2014.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie M. K. (1) jest zasadne.

Wskazał, że w myśl art. 26 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 (ust. 1). Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach (ust. 2). Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (ust. 3).

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2 (ust. 4).

Tablice, o których mowa w ust. 4 są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego, z uwzględnieniem ust. 6 (ust. 5).

Jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego, do ustalenia wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 (ust. 6).

Sąd I instancji zaaprobował stanowisko wyrażone w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30.01.2013r., w sprawie III AUa 1068/12, zgodnie z którym w przypadku ustalania wysokości emerytury w czerwcu danego roku (w drugim kwartale), ostatej waloryzacji składek oraz kapitału początkowego dokonuje się wskaźnikiem za czwarty kwartał poprzedniego roku. Stosowanie innej praktyki waloryzacyjnej prowadziłoby do niedopuszczalnego zróżnicowania sposobu ustalania wysokości emerytury w trakcie jednego kwartału, ze skutkiem w postaci nierównego traktowania wszystkich ubezpieczonych.

Sąd wskazał, że obliczenia dokonane przez biegłą J. K. wykazały, że najkorzystniejszym jest przyjęcie w przypadku wnioskodawcy wyliczeń w oparciu o art. 26, art. 183, przy zastosowaniu waloryzacji kwartalnej za rok 2014, bowiem wysokość świadczenia wynosi 2.348,44zł.

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§ 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł, jak w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego orzekł na podstawie § 1 pkt 3b rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29.07.2015r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U.2015.1079).

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego tj. art. 25, 25a, 26, 183 i 185 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz
- naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na bezzasadnym przyjęciu, iż dowód z opinii biegłego z zakresu ekonomii i rachunkowości J. K. stanowi miarodajne i wyczerpujące źródło wiadomości specjalnych niezbędnych dla prawidłowego rozpoznania sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę wyroku w całości i oddalenie odwołania.

Skarżący podniósł, że zaskarżoną decyzją organ rentowy dokonał wyliczenia wysokości emerytury odwołującego poczynając od 1.06.2015 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszony został wniosek i rozwiązano stosunek pracy. Wysokość emerytury ustalono według art. 26 ustawy emerytalnej w kwocie 2162,57 zł oraz według art. 183 w kwocie 2163,79 zł. Wyplata emerytury podjęta została zgodnie z art. 95 w/w ustawy w korzystniejszej wysokości tj. w kwocie 2163,79 zł. Kapitał początkowy przeliczono zgodnie z art. 185 tj. poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę tj. dodano 79 miesięcy. Kwota wysokości zwaloryzowanych składek i kapitału początkowego wynika z waloryzacji dokonanej w czerwcu 2015 r. Zdaniem organu rentowego, wobec zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury w czerwcu 2015 r. i rozwiązania stosunku pracy w tymże miesiącu brak jest podstaw do zastosowania do zaewidencjonowanych na koncie składek waloryzacji kwartalnej za rok 2014, bowiem w dacie dokonania waloryzacji za ten rok z mocy ustawy, tj. w dniu 01.06.2015 r., dokonana została waloryzacja roczna (art. 25 a powoływanej ustawy). Przy obliczaniu emerytury średnie dalsze trwanie życia ustalono na dzień zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury. Wprowadzony ustawą zmieniającą z dnia 05.03.2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS do ustawy o emeryturach i rentach art. 26 ust. 6 nie znajduje zastosowania do emerytur przyznanych na podstawie art. 184 powoływanej wyżej ustawy. Zgodnie z treścią art. 26 ust. 6, jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego do ustalenia wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1 a i 1 b oraz w art. 27 ust. 2 i 3.

W świetle powyższego wyliczenie wysokości emerytury odwołującego, który posiada prawo do emerytury na podstawie art. 184 przy dokonaniu waloryzacji kwartalnej za rok 2014, jak to uczynił Sąd pierwszej instancji w oparciu o opinię biegłego z zakresu ekonomii i rachunkowości J. K. nie jest prawidłowe.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się skuteczna, gdyż zaskarżony wyrok nie odpowiada prawu.

Poza sporem jest, że prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z 29.04.2015r. przyznano M. K. (1) prawo do emerytury od dnia 5 grudnia 2014r. W wykonaniu tego wyroku organ rentowy decyzją z 10 czerwca 2015r. obliczył wysokość emerytury wnioskodawcy zgodnie z art. 26 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS na kwotę 2.386,19zł oraz wskazał, że wypłata emerytury podlega zawieszeniu z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia przez wnioskodawcę. Organ rentowy poinformował przy tym, że wysokość emerytury zostanie ustalona w ostatecznej kwocie z chwilą podjęcia wypłaty emerytury, tj. po rozwiązaniu stosunku pracy i zgłoszeniu wniosku o podjęcie wypłaty świadczenia.

Niesporne jest również i to, że wskutek złożonego przez ubezpieczonego wniosku o podjęcie wypłaty emerytury wobec rozwiązania z dniem 15 czerwca 2015r. stosunku pracy, organ rentowy będąc w sporze decyzją z 28 lipca 2015r. podjął wypłatę świadczenia od 1 czerwca 2015r. i ponownie ustalił jego wysokość, przy czym obliczając emeryturę w wariantcie kapitałowym zastosował mechanizm rocznej waloryzacji składek i kapitału początkowego, a to sprawiło, że emerytura okazała się niższa, niż wyliczona decyzją z 10 czerwca 2015r.

Istota niniejszego sporu dotyczy dokonanego przez organ rentowy ponownego ustalenia podstawy obliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego (w szczególności przyjętego mechanizmu waloryzacji składek i kapitału początkowego), w sytuacji, gdy prawo do emerytury, nabyte z mocy art. 24 ustawy emerytalnej, zostało przyznane i ustalone co do wysokości od dnia 5 grudnia 2014r., decyzją organu rentowego z 10 czerwca 2015r., z jednoczesnym zawieszeniem wypłaty świadczenia z uwagi na kontynuowanie przez wnioskodawcę zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy bez rozwiązania stosunku pracy.

Punktem wyjścia do analizy zagadnienia prawnego, jakie wystąpiło rozpoznawanej sprawie, jest zrozumienie formuły wymiaru emerytury przewidzianej w art. 24 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 748 z późn. zm.), która osadzona została w systemie zdefiniowanej składki, co oznacza, że wysokość świadczenia zależy od sumy zaewidencjonowanych składek na

ubezpieczenia na indywidualnym koncie ubezpieczonego, z uwzględnieniem ich waloryzacji, jak i zwaloryzowanego kapitału początkowego (art. 25 i 26 tej ustawy), a suma ta dzielona jest przez średnie dalsze trwanie życia, o którym mowa w art. 173 ust. 2, ustalone dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę osoby, dla której obliczana jest emerytura. Kapitał początkowy stanowi odtworzenie składek na ubezpieczenia sprzed wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. przed wprowadzeniem ustawowego obowiązku ewidencjonowania przez ZUS indywidualnych składek każdej osoby podlegającej ubezpieczeniu społecznemu. Kapitał ten ewidencjonowany jest na koncie ubezpieczonego i corocznie waloryzowany, poczynając od 1 czerwca 2000 r., a następnie każdego 1 czerwca kolejnego roku, według reguł przewidzianych dla waloryzacji składek, a więc przez zastosowanie wskaźników waloryzacji. Z kolei waloryzacja składek, po myśli art. 25 ust. 5 ustawy emerytalnej, polega na pomnożeniu zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego składek przez wskaźnik waloryzacji, o którym mowa w ust. 6-10. Składki zgromadzone na indywidualnych kontach ubezpieczonych w pierwszym rzędzie poddawane są waloryzacji rocznej, dokonywanej od 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji w 2000 r., natomiast waloryzacja kwartalna, uregulowana w art. 25a ustawy emerytalnej, jest dopełnieniem mechanizmu waloryzacji rocznej. Waloryzacja kwartalna adresowana jest przede wszystkim do tej grupy ubezpieczonych, dla których pozostanie tylko przy ostatniej waloryzacji rocznej skutkowałoby nieobjęciem waloryzacją składek za określone okresy (podzielone na kwartały) i ci ubezpieczeni byłiby w sytuacji mniej korzystnej od osób przechodzących na emeryturę bezpośrednio po waloryzacji rocznej. Ustawodawca dodatkowo wprowadził waloryzację kwartalną, która oczywiście nie zastępuje i nie eliminuje waloryzacji rocznej, będącej zasadą.

Mechanizm waloryzacji rocznej polega na tym, że w czerwcu danego roku waloryzuje się składki należne do końca poprzedniego roku kalendarzowego, podlegające zaewidencjonowaniu na koncie ubezpieczonego do dnia 31 stycznia następnego roku (art. 47 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 z późn. zm.), będącego rokiem waloryzacji. Wskaźnik waloryzacji rocznej za poprzedni rok ogłaszany jest do dnia 25 maja kolejnego roku i tym wskaźnikiem dokonuje się waloryzacji w miesiącu czerwcu. Waloryzacja roczna oznacza więc podwyższenie (zwaloryzowanie) kwoty składek należnych do końca poprzedniego roku, a wpłaconych do dnia 31 stycznia roku waloryzacji. Natomiast składki należne za okres po 31 grudnia, które nie są objęte kolejną waloryzacją roczną (gdyż ta nastąpi już po przyznaniu i obliczeniu wysokości świadczenia), podlegają waloryzacji kwartalnej, o której mowa w art. 25a ustawy emerytalnej. W trybie art. 25a ustawy waloryzowana jest kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na ostatni dzień pierwszego miesiąca kwartału, za który przeprowadza jest waloryzacja, powiększona o kwoty uzyskane w wyniku poprzednich waloryzacji kwartalnych. Jest to system obliczeń o charakterze narastającym i oznacza dodawanie kwoty wynikającej z poprzedniej waloryzacji i kwoty składek należnych za dany kwartał oraz podwyższanie tej sumy wskaźnikiem waloryzacji kwartalnej.

Zastosowanie powyższych reguł oznacza, że podstawę obliczenia emerytury będzie stanowić suma składek po ostatniej rocznej waloryzacji powiększona o poddane waloryzacji kwartalnej składki należne za dalszy okres do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc początkujący wypłatę.

Stosowanie mechanizmu waloryzacji kwartalnej w odniesieniu do emerytur ustalanych dla różnych grup ubezpieczonych, w szczególności emerytur obliczanych w czerwcu (miesiąc drugiego kwartału, a jednocześnie miesiąc dokonywania waloryzacji rocznej) wzbudziło kontrowersje nie tylko w praktyce ZUS, ale i w judykaturze. Egzemplifikacją tych rozbieżności było przedstawienie w 2015 r. przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku (III AUa 8/15) i Sąd Apelacyjny w Łodzi (III AUa 430/14) Sądowi Najwyższemu w trybie art. 390 k.p.c. zagadnień prawnych budzących poważne wątpliwości na gruncie art. 25a ustawy emerytalnej. Wprawdzie nie doszło podjęcia uchwał z przyczyn wskazanych przez Sąd Najwyższy, ale w motywach postanowień z 6 października 2015 r., III UZP 9/15 (Legalis nr 1336504) oraz z 3 listopada 2015 r., III UZP 12/15 (Legalis nr 1349157) Sąd Najwyższy szczegółowo wyłożył, jak stosować mechanizm waloryzacji rocznej i kwartalnej do emerytur kapitałowych obliczanych w poszczególnych okresach obrachunkowych. Sąd drugiej instancji wykładnię dokonaną w tych orzeczeniach podziela.

W uzasadnieniu postanowienia z 6 października 2015 r. i z 3 listopada 2015 r. Sąd Najwyższy jednoznacznie wyjaśnił, że kwotę emerytury w systemie zdefiniowanej składki ustala się tylko raz, albo w dniu nabycia prawa, albo w dniu realizacji ryzyka. Tak ustalona emerytura może być już tylko powiększona w przypadku dalszego opłacania składek w

sposób podany w art. 108 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W odniesieniu do emerytury nabytej na podstawie art. 24 ustawy nie ma odpowiednika art. 110 tej ustawy, pozwalającego na ponowne ustalenie świadczenia w sytuacji zawieszenia prawa ze względu na nierozwiązanie stosunku pracy. W dniu wejścia w życie art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ryzykiem emerytalnym było osiągnięcie wieku, a zatem wypłata emerytury przysługiwała bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Decyzja wydawana była tylko jeden raz i w ustawie nie przewidziano przepisu ustalającego tryb przeliczenia podstawy wymiaru emerytury w systemie zdefiniowanej składki.

Odnosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy należy podnieść, że skoro wnioskodawca miał ustaloną podstawę obliczenia emerytury i wysokość emerytury w decyzji z dnia 10 czerwca 2015r., to ani zawieszenie wypłaty, ani informacja, że wysokość świadczenia zostanie ostatecznie ustalona w decyzji podejmującej wypłatę, nie może powodować ponownego obliczenia podstawy wysokości świadczenia. Podstawa wysokości emerytury ubezpieczonego ustalona została prawidłowo na dzień 5 grudnia 2014r., to jest w dniu nabycia prawa do emerytury, decyzją z dnia 10 czerwca 2015 r. Przy ustalaniu podstawy wysokości emerytury na grudzień 2014r. ostatnią waloryzacją roczną jest waloryzacja przeprowadzona 1 czerwca 2014 r., dotycząca składek należnych do końca 2013 r., a zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do dnia 31 stycznia 2014 r. Waloryzacji kwartalnej podlegają natomiast, zgodnie z art. 25a ust. 2 pkt 4 ustawy, kwoty składek należnych od dnia 1 stycznia 2014r., które nie będą podlegały waloryzacji rocznej, skoro ta przeprowadzone będzie 1 czerwca 2015r., czyli po przyznaniu wnioskodawcy prawa do emerytury i ustaleniu jej wysokości.

W konsekwencji na podstawę obliczenia emerytury wnioskodawcy przyznanej mu od dnia 5 grudnia 2014r. składa się obok zwaloryzowanego kapitału początkowego, również suma:

- kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2014 r.,
- kwoty składek należnych za 2014 r. poddanych waloryzacji kwartalnej w myśl art. 25a ust. 1 pkt 3 ustawy, obejmująca stan konta po pierwszym kwartale 2014 r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca lipca tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za drugi kwartał 2014 r.;
- nominalnej kwoty składek należnych za okres po zakończeniu drugiego kwartału 2014 r. do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, które w świetle art. 25a ust. 1 pkt 3 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, gdyż ta kończy się wraz z drugim kwartałem 2014 r. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 października 2015 r., III UZP 9/15).

W świetle powyższego brak było podstaw do ponownego ustalenia podstawy wysokości emerytury ubezpieczonego w czerwcu 2015 r. z zastosowaniem waloryzacji rocznej składek w dniu 1 czerwca 2015 r. Wobec faktu, że ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy z dniem 15 czerwca 2015 r. i wystąpił z wnioskiem o podjęcie wypłaty, przeliczenie wysokości emerytury, a nie jej podstawy, powinno nastąpić z uwzględnieniem składek opłaconych w okresie od uzyskania prawa do emerytury, do podjęcia jej wypłaty, czyli za okres od dnia 5 grudnia 2014r. do dnia 31 maja 2015 r. w oparciu o art. 108 ustawy emerytalnej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 23 czerwca 2016 r., III AUa 1108/15).

Tymczasem organ rentowy w czerwcu 2015 r. dokonał ponownego ustalenia podstawy wysokości emerytury, toteż zaskarżona decyzja nie może pozostać w obrocie. Uchyleniu podlega zarówno więc zaskarżony wyrok jak i decyzja organu rentowego. Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy w aspekcie braku jakichkolwiek podstaw prawnych do ponownego ustalania podstawy wysokości emerytury kapitałowej w czerwcu 2015 r., tj. po rozwiązaniu stosunku pracy przez wnioskodawcę, skoro ustalenie wysokości emerytury w systemie zdefiniowanej składki nastąpiło w grudniu 2014r. w związku z nabyciem prawa do tego świadczenia. Tak rozumianej istoty sprawy Sąd Okręgowy nie dostrzegł i nie rozpoznał, co skutkuje uchyleniem zaskarżonego orzeczenia w myśl art. 386 § 4 k.p.c.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny na podstawie art. 477.14a k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Organ rentowy, podejmując wypłatę emerytury na rzecz wnioskodawcy od 1 czerwca 2015 r., ustali

wysokość emerytury przysługującej ubezpieczonemu na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej w myśl zasad zawartych w art. 108.